

## Як не стати кацапом

*Текст Оксани Гриценко*

Впершу фразу “хороший рускій” я почула навесні від друга Руслана. Він надіслав мені фото трупа з таким підписом. Типу “хороший рускій -...” ну, ви зрозуміли.

Цей труп лежав десь у полі на Київщині. І Руслан, який служив в ЗСУ, скаржився, що місцеві селяни добивають поранених росіян лопатами. Руслан казав: так неможна. А селяни йому: а нам похуй. І звісно, після того що русня робила на Київщині, ми з ним розуміли, чому селянам похуй.

Я тоді поржала про хорошого руского зі своїм бойфрендом. Він, до речі, теж хороший рускій. В значенні “русській ліберал”. Переїхав до нас в Україну ще навесні 2014го, отримав тут біженство. Казав, що в Росії нема надії вже ні на що. Він був одним з тих небагатьох у Москві, що вийшов на протести через анексію Криму. Він розумів, що додому можливо ніколи вже не повернеться.

Звісно, я в курсі, що з кожного російського ліберала рано чи пізно лізе імперське гімно. У свого ліберала я поки цього не бачила. Може, ще покаже... Я спостерігатиму...

Так от, коли на початку року ми всі думали, що Хуйло блефує, мій ліберал сумнівався. Ми тоді багато сиділи в барах, пили, обговорювали варіанти. Переважно ржали з тих варіантів, бо ніхто в душі у велику війну не вірив.

Але якось за пивом мій інший друг, назвемо його Тарас, сказав нам з хорошим рускім: “Часи такі стрьомні, я б на вашому місці розписався”.

Ми потім увечері сіли, перетерли. І понесли заяву в ЗАГС. Пішли в київський центральний, бо інші не знали, як розписувати біженця. А в центральному тьотка з кандибобером на голові сказала: без проблем. Взяла заяву, дала місяць на роздуми.

Місяця у нас вже не було.

В лютому я знайшла в твіттері дві статті американських воєнних аналітиків. Там вони на пальцях пояснювали, що російська армія на таких позиціях, що вже не може не напасти.

Я тоді пішла на пиво з подругою щоб заспокоїтись. А мій хороший рускій купив два квитки в Чернівці і потягнув мене туди на пару тижнів поки все не уляжеться. Я йому казала: чого ми ховаємося? А він казав: вивозь батьків.

Ми дико сварилися. І коли Рашка таки напала, то я вже мовчки поїхала з ним в Румунію. Тоді я вперше відчула, як воно, коли ти можливо ніколи не зможеш повернутися додому.

І в ті перші найтемніші дні, коли я переважно ревіла й бухала, набирає мене тьотка з ЗАГСУ.

Каже така: “У вас завтра роспись”.

А я їй: “Шо?”.

А вона мені: “Но нас обстреляли, завтра не получится. Мы пока закрыты.”

А я їй... Я не знала, що сказати.

А вона мені: “Но когда все наладится. А все обязательно наладится. Я вас поженю.”

І я їй просто подякувала.

А мій російській ліберал сказав, що це “залізна тьотка з кандибобером”. Може вона просто не читала американських аналітиків, але її впевненість дала нам сил борсатися далі.

І я повернулася в Україну десь за місяць. Працювала журналістом на звільненій Київщині. І скрізь натрапляла на сліди життєдіяльності російських солдат.

Горілі танки, патрони, шапки, чоботи, тельняшки, недопалки, пляшки з-під бухла... Бинти, жгути, каски, ремні, пральні машинки, шматки вбитих і недоїдених тварин... Бліндажі, міни, кров на воротах, кров на сходах, кров на бетоні підвалів... Тіла на дорозі, тіла в піску, в колодязі, і ямі, тіла в пакетах... В чорних пластикових пакетах з написами “Лена,” “Баба Маша”, “тьотя Валя”...

Слідів їх так багато, а до самих російських не дотягнешся. Блядь.

І звісно мені не раз хотілося вмазати своєму російському лібералові. За всіх їх. За спалені хати та машини, за скалічених людей, за вбитих тварин вздовж доріг, за мої істерики. За те, що я не можу повернутися до своєї рідної селухи на півдні. Бо моя селуха під окупацією.

Але не вмазала. Бо він вигріб від Хуйла не менше ніж я. І вигрібає зараз поряд зі мною.

Натомість ми розписалися. В тому ж центральному київському ЗАГСІ. У величезному порожньому залі з хистро закрученими шторами.

На свідоцтві про шлюб виведена моя адреса на окупованій території. А в графі адреси чоловіка написали просто: “Російська Федерація”.

Ми сховали подалі той документ. І я вирішила, що не буду визначати ворогів по паспорту.

Хоча паспорт у мого чоловіка вже ізраїльський. Чомусь кожен російський опозиціонер трошки єврей. І тепер як тільки я хочу йому вмазати за Рашку, він звинувачує мене в атисемітизмі.

Але, навіть якщо ти вирішиш російську проблему у себе в голові і в своїй родині, то вона точно наздожене тебе десь за кордоном.

По вулицях Бухареста, Тель Авіва, Дубровника ходило чимало тих, в кому я підозрювала росіян. І ніби ж ось вони, ті до кого хочеш дотягнутися. Але, я не підходила до них. Навпаки відходила. Проявляла виключно пасивну злобу.

Мій чоловік казав: а може це українці? Я йому: ніфіга, я кацапів впізнаю по ебалу. Українські біженці засмикані, похмурі, залиплі в свої телефони. А росіяни спокійні, випещені, рум'яні, ніби щойно в маслі поплавали...

Але блін, не факт. Мій тест по ебалу і по акценту не раз давав збій. Бо і українці говорять російською. І тітка з ЗАГСУ говорить. І це їхнє право.

Але, ж мають бути якісь поведінкові ознаки кацапа. Слово "кацап" я знаю з дитинства. Але багато років я старалась його не вживати через грубість. За однією версією воно походить від цапів, за іншою від різників. Тепер воно дуже в тему.

Слово кацап для мене не стосується українських росіян, чи росіян які за нас. Це слово-тавро. І воно про більшість населення Росії. Майже про все її населення.

І я придумала як це воно: поводитися по-кацапськи? І чим це відрізняється від жити по-нашому? Бо я вірю, що сучасні українці - це не про походження, а про вибір. І українцем себе може назвати кожен, хто цей вибір розділяє.

Так от, мої критерії:

По-кацапськи - це коли ти кажеш все що думаєш, сидячи у себе на кухні.  
А по-українськи - це коли ти кажеш це озброєним військовим.

По-кацапськи - це підтримувати війну, але тікати від мобілізації.  
По-українськи - це ненавидіти війну, але йти добровольцем.

По-кацапськи - це вболівати за своїх по-телевізору.  
По-українськи - це купувати своїм бійцям дрони, броніки, форму, каски, машини і що там іще їм треба.

По-кацапськи - це дивитися телевізор, і вірити йому, бо це ж телевізор.  
По-українськи - це подивитися новини на всіх каналах, почитати телеграм, поговорити з сусідами і дійти висновку, що всі брешуть.

По-кацапськи - це впіймати прибудного пса і написати на ньому фарбою "дурак".  
По-українськи - це ризикувати життям, щоби вивезти притулок для собак з-під обстрілів.

По-кацапськи - це слухатися начальства, бо начальство краще знає.  
По-українськи - це вислухати начальство, посперечатися, подумати і зробити по-своєму. Бо що те начальство знає.

По-кацапськи - це коли втевши від війни за кордон першим ділом питаєш, де знайти гуманітарку.  
По-українськи - це якщо за тих самих обставин одразу шукаєш роботу. Бо треба ж іще і рідним допомогти, і на армію скинути.

По-кацапський - це коли в твоїй країні мир, а ти живеш в страху. Бо держава може зробити з тобою що завгодно.  
По-українськи - це коли в країні війна, але тобі там легше, ніж за кордоном. Бо вдома все що ти робиш чомусь має більше сенсу. І не так уже й страшно. І люди свої навколо.

По-кацапський - це казати, що я тут ні до чого. Бо що я можу, маленька людина. Це не я почав війну, це все подлий Кремль.  
А по-українськи - це вже не бачити різниці між подіями в своїй країні і подіями в своїй сім'ї. І радісно, і гірко, і страшно, і соромно. І ти невід'ємна частина цього.

Довгий список. І звісно, схематичний. І багато що в нього не вписується. І не такі вже ми білі-пухнасті. Це швидше пам'ятка собі, як не стати кацапом (кацапкою) не по паспорту, а по суті.

Бо соромно після всього, що вони нарobili бути на них схожими. Соромно перед нашими полеглими. На приклад, перед Русланом. Він влітку загинув під Бахмутом. Кацапи його вбили.

*Марсель, листопад 2022*